

Megyesi Gusztáv

A NÉGER UJJÁNAK RÓZSASZÍNJE

„Ha Ön hezitál, és nem választott még pártot magának, látjon minket! Szabad idejének, érzelmi beállítódásának, múltjának, jelenének megfelelő politikai csoportosulást és pártot ajánlunk. Legalitás és diszkreció! 138-8303”

„Tiszta pénz fekete Afrikából! Akar-e Ön manőken lenni egy fejlődő afrikai országban? Egész embert kívánó munka, teljes garanciával. Tel.: 138-8303”

(Egymás alatti hirdetések a Magyar Nemzetben)

Én elmentem Afrikába, fekete Afrika sűrűjébe, a gép ablakán kinéztem, alattam sivatagi buckák, Dakar-rali, majd már az sem, csak az őserdő összefüggő párája, néhány tisztás barnászöldje, jó föld, gondoltam, *televény*; puhán, zökkenőmentesen landoltunk, reménytelen volt minden.

Már vártuk, közölték lakonikusan, egy tisztásra vezettek, lombosítók hátsó bejáratához, az öltözőben apró nádszék, néhány kellék a tükrös asztalon, frissítők, ez-az. Halk moraj szűrődött be a nagyteremből, a nádfonatú fal résein leselkedtem, a kifutódeszkát körbeülte a közönség, kerek kis asztalok voltak a kifutó körül, ez jó, konstataáltam, nincs *elől*, és nincs *hátnál*, bárholnan látnak, teljes embernek látszom, ez az, amire vágytam.

Mind fekete? – kérdeztem, kísérőim nem válaszoltak, diszkrétan becsukták az ajtót, magamra maradtam. Rongyokba öltöztem, hogy *engem* lássanak, ne valami ruha kékjét, gombolását, vállam, karom, szörtelen mellem kívülglott a rongyok alól, csak a nadrágom volt viszonylag civilizált: kopott, de tiszta tenisz nadrág. Akkor halk kopogás az ajtón, a teremben a fények kialudtak, reflektor pásztázta a kifutó elejét, dob pergett, harsonák szóltak, mély levegőt vettem, a pillanat elérkezett. A kifutó végéhez siettem, sete-sután, botlón, rendezetlen, ott megtorpantam, a reflektorokba néztem, próbáltam állni a fényt, nem hunyorítani, kioltani minden otthoni káros reflexet, erős voltam, akaratom győzedelmeskedett, szemem állta a fényt.

Akkor megszólaltam.

Am vigyázva szólaltam meg, óvakodva, szavaim mögé *nehogy* gondolatot képzeljenek, gondolat belőlem ne szárnyaljon, a gondolataim is mind otthoniak. És direkt magyarul szólaltam meg, hogy ne értsék, amit mondok, engem mérjenek, ne a szavaimat, mert a szavaim is mind hazaiak.

– Az egész ember végett jöttem – kezdtem tagoltan, lassan. – Egész embert még sohasem kívántak tőlem. Önöknek tudniuk kell – tettem hozzá kisvártatva, közben kimért léptekkel fel-alá sétálni kezdtem –, hogy otthon, ahonnét én jöttem... de hiszen az eseményeket ismerik. Most is éppen – itt az órára néztem – az események minden bizonnyal tovább gyorsulnak. A kérdés csak az – emeltem fel mutatóujjam –, mi az, hogy *esemény*.

Csönd fogadta szavaimat, mélységes csönd.

Megálltam, sarkamon hintáztam, lassan megfordultam. Állam a tenyerembe ejtet-

tem, körbenéztem. Arcokat kerestem, de nem találtam. Hát persze, futott át rajtam, a nézőtér sötét, ezek meg feketék. Csak fehér golyópárok mcredtek felém, közönség *sze-me fehérje*, ilyen már láttam rajzfilmeken, alagút mélyén mulatságos kis figurák pislantását, csak ezek itt nem egyszerre pislognak; ez a koordinálatlanság megnyugtatót.

– Múlt, jelen és jövő – mondtam. – Kontinuitás. Emberi dimenziók végre – tettem hozzá –, teljes másképp gondolkodás.

Sóhaj se hallott, papírzörgés.

– Béla – mondtam eztán váratlanul. – Béla jött el így otthonról. Még 56 végén. Béla a nagybátyám, és én hatéves voltam.

Mozgolódás támadt a nézőtéren, a hátsó sorokban fehér kabátos pincérek hajoltak az asztalok fölé, valami tálca fémszíne sejtett, s a fehér szívószalak, ezek is kiszámíthatatlan szögben dőltek a poharak szélének, a poharakban opálos ital, a maradék lámpalázam is elmúlt, úgy folytattam:

– De nem is az, hogy Béla.

Béla elment, azt mondta, most elmegeyek, és elment. Lent teherautó várta begyűjtött motorral. Onnan a múltam rém egyszerű. Béla most röhög a markába, mondta anyám végig a hatvanas és végig a hetvenes években, bármi történt is, bármi nem sikerült is, szétverték a vizesek a konyhát, nyugdíjazták apámat a trösztnél, kisajátították hétvégi telkünket féláron. Vagy csak nem történt semmi. Béla, Béla, kísért végig ez a sóhajlás, Béla most az óceánon túl ül, és röhög a markába, mozdulatai hanyagok, arca elégedettségtől fénylik.

A kifutó szélére ültem, térdem a mellkasomig húztam.

Aztán a nyolcvanas években meglátogattuk Bélát Nagymamával. A legidegesebb ember volt a reptéren, fel-alá járkált, újra és újra a nyakunkba borult. Letettem kofferjainkat, úgy öleltük egymást végtelen percekig; az ilyen öleléseket nem lehet abahagyni, ölelés után mondani kell valamit, ám épp ez a nehéz. Öcsém, ez bizony harminc év. Újabb és újabb paskolások, lapogatások, édes istenem, hát ez is megértük; végül Nagymama mondta, jól van, jól van, hát merre is kell itt kimenni?

Akkor a némi zavar, hajba túrás, majd Béla bólintása, diszkrét, de izgatott szavai, ma sem értem, miért, de azt mondta, és nem is nekem, hanem Nagymamának:

– Csak egyet kérck, anyukám. Ne mondd azt, hogy *néger*. Rossz vért szül.

– Hiszen itt mindenki fehér – mondta Nagymama meglepctten, s körbesandított, a reptér várója csupa élet volt, mozgás, de lám, milyen a mozgás is, a változás, akkor, ott, *épp ama pillanatban* csakugyan mindenki egytől egyig fehér volt.

– Most épp – felelte Béla –, *de utána* ... – s megemelte kofferjainkat, onnantól kezdve már csakugyan álom volt az egész út, belső kaland a dolgok miéértje felé, játék magammal: tudnék-e szabad lenni, *tűnmém-e* a szabadságot.

Itt, fekete Afrikában végtelen a szabadság – kiáltottam feltápászkodva a deszkák-ról, s a kifutó végéhez siettem, ahol a legsűrűbb karéjban fehérlettek az asztalok.

– Néger – kiáltottam. – Maguk négerek!

Ováció, taps, „úgy van” kiáltások.

Bélának nem volt igaza – mondtam dübörgőn, majd némileg csendesebben hozzátettem: – De hát kinek van manapság?

A fehér szemgolyópárok megemelkedtek, felállva ünncpelt a közönség, akik ülve maradtak, a lábukkal dobogtak, akkor én két karommal intettem: vissza, de nem ültek le, akkor én hagytam őket, tegyék, amire vágytak; két perc is eltelt, mire megnyugodtak.

– Azok vagyunk, amik vagyunk – mondtam. – Te ilyen, én olyan. Ezt kell elfogadnunk. Ne hagyjátok, hogy hülyét csináljanak belőletek!

Leírhatatlan lelkesedés fogadta minden szavamat. A mi vérünk, kiáltotta valaki az első asztaloknál, derék fickó és bátor, tette hozzá egy másik, mindazonáltal meleg és emberi. Szépen kidolgozott, de azért *laza* izomzat, jegyezte meg két baseballsapkás férfi, mellükön összefonva karjukat. Divatos rajta az az *ágyékkötő*, mondta egy idősebb hölgy a tenisz nadrágomra mutatva, *lataut* akarok én is, nyújtózkodott tetoválatlan karom felé egy kisfiú, én meg ilyen tarka mintákat, vörös és zöld jeleket a homlokomra, bökött sápadt arcom felé a barátja egészen közelről, hátrább kellett lépnem. Ám akkorra már a másik oldalról is nyomakodtak, lábikráim simogatták, gyönyörű, *sekte* fiú, sikongtak tizenéves lányok, tejfehér bőrömön éreztem forró tapintásuk, mások szürkés-kék szemem *barnáját* dicsérték, akkor egy mozdulattal a kifutó elejére ugrottam, hogy leintsem őket, *ez így* tévedés, én nem *így* gondoltam.

– Valamit be kell vallanom – mondtam, mikor nagy lassan elcsitultak.

Bőröm fehér, ha nap éri, rózsaszín lesz, és égni kezd. Önök nem tudják, mi az. Színtelen, utálatos hólyagok keletkeznek, majd végtelen hámlás veszi kezdetét, apró golyókká sodródik bőröm minden törülközéskor, és ennek soha nincs vége, ez végigkísér mindannyiunkat. Az új bőr mindig rózsaszín, mint az önök ujja begye. De nincs ebben semmi, mindezt vállalni lehet. A lányom, például, négy és fél éves. A nyáron hámlott először, tetszett neki. A hámló bőrt összegyúrta tenyerével, körülnézett – én egy fa mögött álltam a kertben –, s megkóstolta. Vajkrémíze van, mondta. Igen, feleltem a fa mögül előlépve, Margaréta vaj. A művelet előtt Margaréta vajas kenyeret evett, mármint a gyerek étkezés után nem mindig mos kezét, és sajnos én se forszirozom. Elvagyunk a gyerekekkel, akkor hazajön az anyja, mindig lóhalálában érkezik, az én idóm ekkor jár le, szervusz, kicsim, mondom a lányomnak, csütörtökön újra jövök.

Felfaljuk magunkat – mondtam a kóstolás napján gyermekem anyjának. Szerencsétlen – mondta megvctően, de szelíden, a gyereket magához szoritva. Tőlem félted? – kérdeztem mélyen a szemébe nézve. – Vajizú a bőre. Ha barackot evett volna, most barackízú volna. Olyan a bőrünk íze, amilyennek akarjuk. Most már szabadok vagyunk, ezt kívántad.

Az állát akartam megfogni, de elfordította a fejét, úgy felelte:

– Pár dolog áll mögötted, s már azt hiszed, ilyeneket mondhatasz?

Ekkor már elszabadult a pokol, őrvjngő tömeg közepén álltam, minden testrészem, nem létező ajakékem, füldíszem tapogatták, és én engedtem az erőnek, és soha nem tapasztalt könnyű lebegés lett úrrá rajtam. Ajkam duzzadtnak éreztem, orrom laposnak, belesimítottam dús, szőke hajamba, és feketének, gondörnek találtam, fehér karom egészen sötétnek láttam, csupasz mellemen tetoválások rajzolódtek, rongyaim eltűntek, semmi nem volt rajtam, csak a színes ágyékkötő, amit ők látni akartak. Tehát csak *ennyin* múlik – futott át rajtam –, néhány jól eltalált szó, összerakott mondat, megcsinált előadás: *ez volna az esemény maga?* Akkor én most *ti magatok* vagyok a szemetekben. Nos, ha ez így van, akkor hát legyen.

Mink, négerék – kiáltottam, arcom egészen kipirult, hangom végigjárta a termet, s én szemlehunyvva vártam, hogy a vállukra emeljenek, körbehordozzanak, oltózóm ajándékokkal hordják teli, ébenfekete lányok megosszák velem sátrukat, ám erre a *mink-re* hirtelen csend támadt, félelmetes vákuum. Aszemgolyópárok egyszerre mozdultak. Akkor én gyorsan korigáltam, „nem mink, hanem *mi*”, de már késő volt, min-

den szemgolyópár a tekintetem kereste, szűrőn, fenyegetőn, akkor a pincérek macskaléptekkel az asztalokhoz surrantak, az egész terem a szívószálakra hajolt, majd egyszerre szörcsentettek, kínosan lassan, sokatmondón.

– A pohár *kiürült* – intettek kísérőim az utolsó *szörcsenés* után, s még idejében elhagytuk a termet, odakinn már begyújtott motorral várt rám a gép.

– Ha akkor nem mondom azt, hogy mink... – mondtam kísérőimnek, a fejüket rázták.

– *Mind kimondja előbb-utóbb.* A bukás elkerülhetetlen – jegyezte meg a legmagasabb, s rózsaszín ujjaival megigazította a sapkáját.

Kukorelly Endre

VALAMELYIK KIJÁRAT

Itt mindenbe belchullik
a szúnyogirtó által leolt
szúnyogokból legalább egy
darabka

árva példány. Éjszakára
lehül a levegő, ilyenkor
bekapcsolok mindent, ha
valami

meleget képes kiadni
legalább, és az összes
inget meg pulóvert fölhúzom
magamra

olyan hideg lesz egyszerre
a szúnyogok már ettől is
nyugodtan elpusztulhatnak
nincs szükség

semmi másra, *módszer, irtani*, de
ezt a kijáratot addig nem lelték
vala föl még, emez finom
folyosót

hogy erre könnyebb talán
kijutni, hogy alá lehet
hullani, csak hagyni kell
engedni

kell, hogy elég ennyi is.
Mi minden elég jó a
zuhanáshoz. Sokáig tényleg
semmi sem